

Sesi3n necrol3gica

En memoria del Ilmo. Sr. Dr. D. Jos3 Cano Ivorra

Celebrada el 25 de junio de 2015

Ram3n Trullenque*

EXCEL·LENTÍSSIM SENYOR PRESIDENT,
IL·LUSTRÍSSIMS SENYORS ACADÈMICS,
SENYORES I SENYORS.

1-- Les meues primeres paraules han de ser d'agraïment al president de l'Acadèmia i a la Junta de Govern pel gran honor que m'han dispensat invitant-me a participar en aquest acte per a retre homenatge a la mem3ria del Professor Cano Ivorra.

Evocar hui el seu record 3s, per a mi, motiu de satisfacci3 i alegria, doncs va ser el meu "segon pare", al que no sols tinc que agrair la meua formaci3 com a cirurgi3, com a metge, i el que m'inculc3 la seua vocaci3 docent i investigadora junt als valors humans que deu posseir qualsevol que tracte amb els malalts, sin3 perqu3 a m3s a m3s em va donar el tracte, que en ell era habitual, arribant a una relaci3 d'amistat, molt entranyable.

Aleshores, difícilment seria objectiu, així que vaig a limitar-me a comentar escrits i frases seues que, estic segur, evocaran el record dels que el conegueren i permetran apropar-se al seu pensament als que no tingueren aquesta sort.

2-- **Com ell deia:** *"les persones, tant homes com dones, futurs metges com ciutadans, neixen, creixen i maduren al si d'una fam3lia, d'una societat, s'eduquen en una escola, i treballen dintre d'un determinat ambient. Tot el que va a configurar unes mentalitats, un ordre de valors, unes aptituds i actituds, que van a condicionar tot el seu futur"*

Aleshores, quan comencem a furgar en el seu passat anem trobant ambients, situacions i, sobre tot MESTRES, que han anat deixant la seua empremta fins arrodonir una personalitat com la del Prof. Cano Ivorra.

3--De la família va heretar el temperament, va nàixer a La Nucia, el seu pare l'ensenyà amb el seu exemple i la seua autoritat (ben entesa, com gaudeo= ajudar a créixer) i la seua mare li va donar amor i li inculcà el rebuig a la violència.

Com ell deia: *“Personalment em dona la impressió que sempre he viscut al meu poble, perquè no hi ha que oblidar mai de on vens. Al meu cas, les qualitats de convivència de la meua família han pesat molt”*.

Tot el que li deixà uns valors: honestedat, sinceritat, veritat, i sobre tot, la importància d'esdevenir el que diguem “una bona persona”.

4--La seua segona família va ser l'escola de baix... i el carrer, on l'imprimiren el seu caràcter, com ell reconeix:

“La nostra vertadera escola de formació era el carrer, la convivència amb els amics i, sobre tot, amb els vells, doncs tots junts vigilaven el nostre comportament social”.

Aquí ja apareix una expressió que li agradava molt emprar, “tots junts”, que mostra el seu sentit de la solidaritat. Aquí ja destaca la importància de l'educació i l'amistat, que li confereixen uns trets que configuraran el seu caràcter: el respecte d'unes normes, a la natura i a la pròpia cultura, junt al valor de la llibertat i de la convivència.

5--A l'Escola de Dalt aprèn a ser persona, doncs troba al seu primer mestre En Agustí Pérez i Pérez, que

“m'ensenyà a saber qui soc, on visc i cap on vaig. Treballàvem dur per aconseguir aquells objectius que el mestre ens havia fet desitjar, això que hui diem motivació, doncs prenguérem consciència que estàvem fent el nostre futur”.

Ara va adquirir la capacitat de pensar i prendre decisions per si mateix, junt a les ànsies de saber i el sentit del deure.

6--A l'església, entra d'acòlit i el rector En Jaume Marcos Baidal, de una molt sòlida formació intel·lectual, a més de refermar les seues creences cristianes, li inculcà les ànsies de conèixer i per tant de seguir els estudis de batxillerat, el que ell descriu amb la següent frase:

“La clau es que les persones som essencialment animals socials i cadascú te una missió a complir. No es tracta de sentir-se humil sinó d'estar “tots junts”, deixant de banda el “jo” de l'egoisme, sols així estarem en el bon camí”.

Com veiem un autèntic sentiment cristià.

7--Aleshores decideix seguir els estudis de batxillerat, per al que te que anar a Alacant, el que suposa perdre tot el que fins ara havia estat la raó de la seua vida: família, amics, veïnat, poble. Però allí troba al seu segon mestre Don Fernando Puig Gil que

“em va inculcar les ànsies d'aprendre, de seguir estudiant, i exaltà el valor de la cultura, de la vida universitària, lluny de qualsevol dogmatisme i adoctrinament, en definitiva on aprendria a raonar i a pensar”.

Amb aquest, el seu segon mestre. aprèn el valor de la cultura sense adoctrinaments, de la tolerància, front als fanatismes, el de la solidaritat front a la competitivitat. Ensenyances que exercirà durant tota la seua vida i que ens transmetrà als que tinguérem la sort de tindre'l com a mestre.

8--Amb aquest bagatge ingressa a la Facultat de Medicina de València amb la il·lusió d'esdevenir metge, i troba al seu tercer mestre D. Francisco Martin Lagos, darrere del qual se'n va anar a San Carlos, en Madrid. Allí troba mestres excel·lents, com Marañon o Gimenez Diaz que, junt al seu mestre contribuiran a la seua formació com professor universitari i com investigador el que valora molt positivament:

“Em vaig formar amb uns principis: esperit de servei, confiança mútua i valors humanístics. Ens ensenyaren a centrar totes les nostres

inquietuds al voltant dels malalts”. “Vaig aprendre, no sols a ser metge, sinó com millorar la nostra formació i com contribuir al seu progrés”.

9--Tots aquests principis els compartia amb un company de la càtedra, D. Carlos Carbonell Antolí pel que, quan aquest va vindre a València com a catedràtic de Cirurgia, Cano va tornar amb ell doncs, com deia

“Vaig viure, junt a D. Carlos Carbonell, la millor època del mestre Martin Lagos, pera després a València, mantindre l'impacte d'aquella escola, en la persona de D. Carlos, doncs amb ell vaig seguir rebent el constant ensenyament i entrega en benefici dels malalts”.

10--Al Servei de cirurgia de l'Hospital General durà aquesta filosofia, que ell resumia dient

“Cal treballar per als malalts, doncs quan més t'entregues a ells, més obtindràs a canvi. Cal gitar-se amb els malalts. No hi ha que enganyar-lo mai, i dir-li la quantitat de veritat que pot assumir en cada moment, i per a fer això cal conèixer molt be a cada pacient”.

Va aportar tots aquests principis assistencials, a més de la seua vocació universitària, que era la via per aconseguir el segon objectiu:

“La millora de la Medicina, que sols es possible mitjançant la investigació, però una investigació que no deu ser emprada per a millorar el nostre prestigi i la nostra capacitat de promoció, sino que deu sorgir de la capçalera del malalt, cercant millorar certs aspectes i que, per tant, deu tornar al malalt aportant solucions. En qualsevol cas no podem oblidar que la nostra matèria primera son els malalts, les persones, per tant quan fem una anàlisi estadística, tenim que tenir sempre present que quan parlem de la incidència de complicacions, estem referint-nos a problemes personals, familiars i socials i, quan parlem de mortalitat, no son tan sols xifres, son vides truncades, projectes, il·lusions...”

11--I tots aquests principis els compartirem en el “nostre servei de Cirurgia”, dons així es com el consideràvem tots els seus membres. Com ell deia:

“La veritat és que ha estat la dedicació d’un grup de treball, que prompte esdevindria la nostra segona família, el que ha permès una selecció natural del grup: abandonaven els que no compartien aquesta filosofia, però els que hem quedat hem treballat de calent, fins formar una important escola, al temps que ha suposat una de les etapes mes felices de la meua vida”.

Al Servei teníem un resident d’Alcalà de Xivert, Manolo Grau, que quan estava acabant la residència, va decidir ingressar al seminari. Ja rector, tornà al servei pera completar la seua formació com cirurgià, doncs volia anar a missions a Àfrica. El que va fer que un home amb els valors i principis de Cano s’identifiqués amb els propòsits de Manolo Grau.

12–Aquesta filosofia, junt al seu profund sentiment cristià, es manifestaven quan parlava d’Àfrica, on deia

“fa falta compassió, altruisme, solidaritat, respecte i sinceritat, en definitiva...amor”,

aleshores, quan Manolo Grau se’n va anar a missions a Uganda, on els nadius li deien Tekamoi (el que va venir pera quedar-se) i Cano va veure l’ocasió de realitzar el que havia desitjat durant tota la seua trajectòria, i anava tots els estius, aprofitant les seues vacances, per ajudar-lo, pel que els nadius li deien Kuonamoi, el que ve quan se’l necessita, i arribà a anar amb altres membres del servei i familiars, amb la seua esposa va restar tot un any ajudant al pare Grau a instal·lar el hospital en Kitgum, que acabà anomenant-se Saint Josep Hospital, en honor seu, així com alguns pacients als que va operar i els pares, en senyal d’agraïment, quan batejaren als fills, els posaren per nom Jose Cano.

13–Un últim tret que tanca aquesta descripció del perfil de Cano Ivorra és la seua actitud front a la jubilació:

“La jubilació no ha constituït cap trànsit ni canvi de les meues costums, ni condicions de vida ni, inclús del treball; doncs per a mi tot segueix igual, malgrat que baix un altre punt de vista. Continue mantenint una activitat dintre del camp universitari, a través del Institut de

Medicina Tropical, tant a l'àmbit docent com del investigador, si be ara tinc més temps pera la família. Però no hem veig assentat, sense fer res, al carrer del Mig”.

14—I així va ser, doncs jo que anava totes les setmanes a veure'l, soc testimoni de les seues preocupacions durant tots aquets anys, que va omplir llegint a Julian Marias, Marañon i Laín, i extraient principis pera la seua aplicació pràctica, sempre preocupat per la formació dels metges, organitzant uns cursos de Medicina Tropical i programant uns cursos de formació humanística per als futurs metges. Una setmana abans del seu traspàs encara em va donar un esquema de com calia formar als futurs metges, que resumia amb aquesta frase

”No es pot ser bon metge si no se és bona persona”